

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/14, p. 167-186

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11607>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Sedat MADEN – Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM - Yrd. Doç. Dr. Raşit KOÇ

This article was checked by iThenticate.

ETKİLİ MEDYA EĞİTİMİ UYGULAMALARI İÇİN BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Erhan GÖRMEZ* - Mehmet Nuri KARDAŞ**

ÖZET

Bu çalışma; eğitim-öğretim ortamlarında medya araçlarından yararlanan öğretmenlerin, etkili medya uygulamalarını ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini tespit etmeye yönelik yapılacak araştırmalarda kullanılmak üzere bir ölçek geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada ölçek maddeleri hazırlanırken, “Herhangi Bir Müfredatla Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünmeyi Bütünleştirmenin 12 Temel Yolu” adlı bir eserden yararlanılmıştır. Bu eser, girdikleri sınıflarda medya okuryazarlığı eğitimini vermek isteyen öğretmenler için kaleme alınmıştır.

Yapılan literatür taramasından sonra 52 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir taslak ölçek hazırlanmış ve alanında uzman 3 Sosyal Bilgiler dersi öğretmeni, 5 Sınıf Öğretmeni ve 2 Türkçe Öğretmeninin görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşünden sonra ön uygulamaya hazır hale getirilen “Etkili Medya Eğitimi Ölçeği (EMEÖ)” 108 öğretmene uygulanmıştır. Ön uygulamadan sonra amaca hizmet etmediği tespit edilen 8 madde ölçekten çıkarılmıştır. 44 maddeye düşürülen ölçek, Van ili ve ilçelerinde bulunan 15 farklı okulda görev yapan 242 sınıf öğretmeni ve 236 branş öğretmeni olmak üzere toplamda 478 öğretmene uygulanmıştır.

Uygulama sonrası yapılan analizler ve bulgulardan hareketle 13 madde daha atılarak ölçek maddeleri 31’e düşürülmüştür. Ardından faktör analizi ile ölçeğin yapı geçerliliği belirlenmiştir. Faktör analizi neticesinde, ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin 0.968, Barlett testi anlamlılık değerinin ise 0.00 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin toplam varyansın % 60’ını açıklayan dört faktöre sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik katsayı (Cronbach alpha) değeri $\alpha=0.961$ olarak elde edilmiştir. Bu değerler, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya Eğitimi, Medya Okuryazarlığı, Öğretmenler, Ölçek Geliştirme

* Yrd. Doç. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, El-mek: erhangormez@hotmail.com

** Yrd. Doç. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD, El-mek: mnkardas@hotmail.com

A SCALE DEVELOPMENT STUDY FOR EFFECTIVE MEDIA EDUCATION APPLICATIONS

ABSTRACT

This study; aims to develop a scale to be used in research to determine what extent teachers who use media tools in educational environments can perform effective media applications. In this study while preparing scale items, it was benefited a booklet in the name of "The 12 Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum. This booklet was for teachers who are interested in using media literacy in their classroom curricula. After reviewing the literature, a 5 point likert-type draft scale consisting of 52 items were employed and the opinions of 3 Social Studies Teachers, 5 Primary school Teachers and 2 Turkish Teachers, who are experts in their field, have been asked. "Effective Media Education Scale (EMEÖ)" was prepared for pre-application and applied to 108 teachers for last editing. In the pre-application, 8 items were removed from the scale that the teachers found "not suitable". The 44-item scale was applied to 478 teachers in total consisting of 242 primary school teachers and 236 teachers of different branches who were employed in 15 primary and secondary schools located in Van province and district. In the analyzes made after the application, the scale items were reduced to 31 items. The construct validity of the scale was determined by factor analysis. As a result of the factor analysis, the Kaiser-MeyerOlkin(KMO) value was found to be 0.96 and Barlett's test significance value was established to be 0.00. It was found to have four factors explaining 60 % of the total variance of the scale. The internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) value estimated for the reliability analysis of the scale was obtained as $\alpha=0.961$. These values reveal that the scale is a valid and reliable scale.

STRUCTURED ABSTRACT

This scale development study was prepared to determine to what extent teachers, who make use of media tools in teaching environment, can perform effective media applications in their classrooms. Also, this study will contribute to the development of a perspective on the issue of identify the deficiencies of the relevant teachers, overcome these deficiencies and financing of the classroom environments needed to effectively use the media. After reviewing the literature, it was reached that there isn't any scale to to reveal teachers' effective media training skills for practice. In the conducted studies related to field, in general, the opinions and levels of teachers or students regarding media and media literacy have been tried to be determined. Therefore, this study is important in order to determining the level of effective media practices of the teachers in the classroom environment.

In the development of the scale, it was benefited a booklet in the name of "The 12 Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum". This booklet was for teachers and support staff at all grade levels who are interested in using media literacy in their classroom curricula. In this booklet, there are 12 general titles and 66 items under these titles. Firstly, the 12 titels and 66 items have

Turkish Studies

been translated into Turkish. Due to compliance with the studied subject, the 52 selected items was transformed into a draft scale. For the purpose of questioning content validity of the prepared scales, have been consulted the ideas of the 3 Social Studies Teachers, 5 Primary School Teachers and 2 Turkish Teachers. As a result of the expert opinion, it was not necessary to remove the substance from the scale. Only those items that are difficult to understand are simplified and the scale is prepared for pre-application.

The "Effective Media Education Scale (EMEÖ)", which was prepared for pre-application, applied 108 teachers for the final regulation. In pre-application, the items that the teachers said "not suitable" were removed from the scale and the scale was finalized. 8 items that teachers did not consider appropriate were removed from the scale and the final scale consisting of 44 items was prepared. The pre-application of the scale was applied to total of 108 teachers including 25 primary school teachers and 17 different branches teachers working in Hilmi Irak Primary and Secondary school in Edremit Province in Van; 18 primary school teachers and 23 different branches teachers working in Hüsrev paşa Primary and Secondary school in Van city center; 13 primary school teachers and 12 different branches teachers working in Özgün Coşkun Haydar Primary and Secondary school in İpekyolu Province in Van. This scale is a 5-point Likert type. In this study, the scales was examined in terms of content and construct validity. By consulting the opinions of experts in their field, the content validity of the scale was tried to be evaluated. By performing factor analysis, the construct validity of the scale was tried to be provided. As a results of the factor analysis of the scale which was applied to the 478 teachers, the 13 items were subtracted due to theirs factor load was less than .30 and then the analysis was repeated and it was seen that the factor of eigenvalue was collected under 4 factors larger than 1. The eigenvalues of the four factors in the scale are respectively 14.299, 1.832, 1.430 and 1.052. It appears that all of these values are above 1. Furthermore, the variance percentages of the 4 factors are 46.124, 5.909, 4.614 and 3.395, Total variance explained by the 4 factors was 60,043 %. It is seen that the factor loads for 31 items changed between .418 and .810. Effective Media Education Scale consists of four factor and the names of these factors are the ability to observe, critique and analyze media and media messages (1,2,3,4,5,6,7,8,9); ability to use media as a standard tool of education (10,11,12,13,14,15,16,17,18); ability to use the media to assess current and academic issues (19,20,21,22,23,24,25,26); ability to produce and evaluate media texts at individual or community activities (27,28,29,30,31). Each of the factor items also coincides with the factors' name. The internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) value estimated for the reliability analysis of the scale was observed to be $\alpha=0.91$. It is seen that the reliability values required for the sub-dimensions (The first sub-dimension is .902, the second sub-dimension is .892, the third sub-dimension is .902, and the fourth sub-dimension is .893) are very good level. Therefore, it can be said that the scale items are consistent with each other and a highly reliable scale that reflects the desired attitude to be measured.

Keywords: Media Education, Teachers, Scale Development

Turkish Studies

Giriş

Gerçek okuryazarlık, günümüzde medya okuryazarlığı ve eğitimini de kapsamaktadır. Okuryazarlık eğitiminde basılı kitapların bilgi edinmede kullanılan araçlardan sadece biri olduğu bilinmekte ve bireylerin bu kitaplardan edindikleri bilgilerin daha fazlasını tv, gazete, radyo, film, bilgisayar ve diğer teknolojik iletişim araçlarından edindikleri kabul edilmektedir.

Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde her türlü bilgi ve belegeye, habere internet aracılığıyla erişmek artık oldukça kolaylaşmıştır (Gömlüksiz ve Duman, 2013). Teknolojik gelişmeler sayesinde bilgiye ulaşma yöntemlerinin çok çeşitli ve kolay olduğu bu çağda, farklı kaynaklardan ulaşılan bütün bilgilerin güvenilir, doğru olduğunu kabul etmek gerçekçi değildir. Bu nedenle toplumu oluşturan tüm bireylerin, bilhassa öğrencilerin ulaştıkları bilgilerden sağlıklı bir biçimde faydalanabilmeleri için, kullandıkları bilgi kaynaklarının güvenilirliği konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, özellikle öğrencilerin, teknolojinin bir ürünü olan medya iletilerini analiz edebilmelerine, yorumlamalarına ve kendi medya iletilerini oluşturmalarına imkân tanıyan eğitim-öğretim çalışmaları gerekli ve önemlidir.

Medyanın ve dolayısıyla medya iletilerinin hemen her alanı etkilediği bir dünyada kişilerin, nitelikli, bilinçli birer medya okuyazarı olmaları gerekmektedir. Ancak bilinçli medya okuyazarı olan bireyler karşılaştıkları bireysel veya toplumsal sorunları çözmeye medya araçlarını etkili bir biçimde kullanabilirler. Yine, ancak etkili medya eğitimi alan bireyler bu araçlardaki iletileri bilinçli ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilirler. Bu eğitilmiş kişiler, medyanın toplumda üstlendiği siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel rolünün farkındadırlar (Jenkins, 2006).

Günümüz bilgi toplumlarının vatandaşlarında sıklıkla görülen bu nitelikler, sadece bireylerin okul hayatlarında işlerine yarayacak yetenekler değildir; aksine bireylerin tüm hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları donanımlardır. Bu yüzden etkili medya okuryazarlığı eğitimi, her yaşta bireyler için hayat boyu öğrenme çerçevesinde değerlendirilmesi gereken önemli bir konudur.

Bireylerin, hayatlarının bir parçası olan medya araçlarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme, medyanın sunduğu iletileri sunulduğu şekliyle kabul etmeme, onları eleştiri süzgecinden geçirme, etkili ve yararlı medya iletileri üretme gibi yeterlilikler ancak sağlıklı bir medya eğitimi ile gerçekleştirilebilir. Ayrıca medya ürünlerini üretmeye dönük eğitsel uygulamalar ile mevcut müfredatları etkili bir biçimde bütünleştirebilmek, bugünün çağdaş eğitim anlayışının önemli gereklerindedir.

Türkiye’de de kalkınma planları ve Millî Eğitim Şûralarında öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu sıklıkla dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda, dünyada yaşanan gelişmelere de paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımların benimsendiği görülmektedir (MEB, 2006).

Medya okuryazarlığı eğitimi konusu da bu kapsamda ciddiyetle ele alınmaya başlayan konulardan biri olmuştur. Bu bağlamda düşünüldüğünde, medya okuryazarlığı eğitimi hususunda yapılan çalışmalar dikkat çekicidir.

Medya okuryazarlığı dersinin okullarda verilmesine yönelik yapılan ön hazırlık çalışmalarından sonra 2006-2007 eğitim/öğretim döneminde belirlenen 5 pilot ilde (Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir) bu ders seçmeli olarak okutulmaya başlanmıştır. 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren medya okuryazarlığı, ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarında seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmıştır.

30 Haziran - 1 Temmuz 2012 tarihleri arasında RTÜK, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle düzenlenen Medya Okuryazarlığı Çalıştayı’nda; medya

okuryazarlığı dersinin uygulama ağırlıklı olarak (medya analizi ve üretimi) planlanıp yürütülmesi, yaşam boyu öğrenme kapsamında medya okuryazarlığı eğitiminin, öğrenci-öğretmen-aile üçgeninde ele alınması, konuyla ilgili paydaşların (kamu kuruluşları, STK'lar, medya kuruluşları, sendikalar vb.) ve öğretmenlerin, katılımcı bir anlayışla sürece dâhil edilmesini öngörülmüştür.

Çalıştay'da alınan tavsiye kararlar doğrultusunda Medya Okuryazarlığı dersi güncellenerek, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında okutulmaya başlanmıştır. Güncellenen program "eğlence aracı olarak medya (eğlencem medya ünitesi), bilgi kaynağı olarak medya (medyaya soru soruyorum, önce bir düşüneyim üniteleri) ve katılım olarak medya (benim medyam ünitesi) olmak üzere 3 öğrenme alanı ve 4 üniteden oluşmaktadır. Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı'nın yapısı bir önceki programda olduğu gibi araç (TV, internet, gazete vb.) temelli bir yaklaşım yerine, beceri temelli bir yaklaşımı esas almaktadır. Medya okuryazarlığının dört temel becerisi olan erişim, çözümlleme, değerlendirme ve üretim programın temel yapı taşları olarak belirlenmiştir (MEB, 2013).

Medya okuryazarlığı dersinin okullarda seçmeli dersler kapsamında verilmesi, konuya ilgi duyan eğitimcileri, araştırmacıları, iletişim uzmanlarını ve akademisyenleri medya okuryazarlığı dersinin ülkemizdeki durumunu ortaya koymayı amaçlayan araştırmalar yapmaya sevk etmiştir. Yapılan çalışmalar içerik olarak incelendiğinde: medya okuryazarlığı eğitiminin önemi, medya okuryazarlığı eğitiminde nelerin öğretildiği, eğitimin içeriği ve kapsamının nelerden oluştuğu (Koç, 2016); farklı ülkelerin medya okuryazarlığı programlarının incelenmesi veya ülkemizdeki 2006-2013 medya okuryazarlığı programların karşılaştırmalı olarak incelendiği (Ardıç, 2016; Işkın, 2015); eleştirel medya okuryazarlığı ve medya metinlerini bilinçli okuma durumunu araştırıldığı (Okuroğlu, 2016; Aydoğdu, 2014; Arsalan, 2014); medya okuryazarlığı ile Türkçe dersi arasındaki ilişkinin ele alındığı (Sayın, 2015; Tüzel, 2014), ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı dersine ilişkin tutumlarının incelendiği (İlhan ve Aydoğdu, 2015; Ocak ve Yıldırım, 2015; Görmez, 2014; Naza, 2014; Cangin, 2014; Damlapınar, 2014); ebevenlerin medya okuryazarlığı ilgili bilinç düzeylerinin araştırıldığı (Kalan, 2010) vb. çalışmalar olduğu görülmektedir.

Yukarıda, medya okuryazarlığı ile ilgili ifade edilen çalışmalar incelendiğinde konuyla ilgili olarak bir ölçek geliştirme çalışmasının henüz yapılmadığı görülmektedir. Alanyazın araştırmasında da medya okuryazarlığı eğitimine yönelik hazırlanmış herhangi bir ölçeğe tesadüf edilmemiştir. Bu durum da beceri geliştirmeye amaç edinen, dolayısıyla uygulamalarla işlenmesi gereken medya okuryazarlığı eğitimi dersi için ciddi bir eksikliklerdir. Ayrıca medya okuryazarlığı alanyazınında öğretmenlerin sahip olduğu medya okuryazarlığı yeterliklerini ortaya koyan bir çalışmanın olmayışı, bu ölçek geliştirme çalışmasını gerekli kılmıştır.

Bu araştırma, alanda görülen bu ihtiyacı karşılamak üzere hazırlanmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, medya okuryazarlığı eğitimi dersini veren öğretmenlerin medya okuryazarlık becerilerini ölçmeyi amaçlayan bir ölçek geliştirme çalışmasıdır.

İlk ve en önemli adımı eğitim kurumlarında atılan, medya eğitimi çalışmalarının istenilen düzeye çıkarılması; öncelikle tüm öğretmenlerin nitelikli birer medya okuryazar birey olmalarına ve eğitim kurumlarının bu dersin verimli bir biçimde işlenmesi için uygun donanımlara sahip olmasına bağlıdır. Medya okuryazarlığı eğitimi veren öğretmenlerin öğrenmeyi öğrenciler için anlamlı hale getirebilmeleri gerekmektedir. Bunun için öğretmenlerin, sınıflarında etkili medya uygulamalarıyla dijital dünyanın güncel araçlarını kullanarak eğitim verdikleri genç insanları, milli amaçlar doğrultusunda diğer insanlarla güvenli bir şekilde etkileşime girmelerine katkı sunmalıdır.

Bu açıdan bu ölçek çalışması, öğretmenlerin etkili medya uygulamalarını sınıflarında ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ve bu uygulamaların öğrencilerin medyaya olan tutumlarını nasıl etkilediğini ortaya koyması açısından önemlidir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin etkili medya uygulamalarını sınıflarında ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ortaya koyan bir ölçek geliştirmektir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Van il ve İlçelerinde bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan 478 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmaya ilkokullarda görev yapan 242 sınıf öğretmeni, ortaokullarda görev yapan 236 branş öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubu ile ilgili tanıtıcı bilgiler tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Uygulamanın yapıldığı ilkokul ve ortaokullar

Okullar Branşlar	Sınıf Öğrt.	Sosyal Bil. Öğrt	Türkçe Öğrt.	Teknoloji Tasarım Öğrt.	Bilişim Tek. Öğrt.	İngilizce Öğrt.	Fen ve Tek. Öğrt.	Din Kül. ve Ahlak.
Hacıbekir İlk. ve Ort. O.	17	3	3	2	1	3	3	2
Feritmelen İlk. ve Ort. O.	15	3	4	2	1	3	2	2
Hüsrevpaşa İlk. ve Ort. O.	21	3	4	2	1	4	3	2
Tev İfakat Yavuz İlk. ve Ort. O.	20	4	2	2	1	4	4	3
Van Kulu İlk. ve Ort. O.	18	2	3	1	1	3	3	3
Lütfiye Binnaz Saçlı İlk. ve Ort. O.	22	3	4	2	1	4	3	3
Fevzi Geyik İlk. ve Ort. O.	23	4	5	1	2	4	4	3
Memursen Toki İlk. ve Ort. O.	13	2	2	1	1	2	2	2
Özgün Çoşkun Haydar İlk. ve Ort. O.	12	2	2	1	1	2	2	2
Hasan Ali Yücel İlk. ve Ort. O.	17	3	4	2	1	3	3	3
Kahraman Çocuklar İlk. ve Ort. O.	11	2	3	1	1	2	2	1
30 Ağustos İlk. ve Ort. O.	18	2	4	2	1	3	3	1
Hilmi Irak İlk. ve Ort. O.	14	2	3	1	-	2	2	1
Turgut Reis İlk. ve Ort. O.	11	2	3	-	-	2	1	1
Vali Ali Cevdet Bey İlk. ve Ort. O.	10	1	2	1	1	3	2	2
Toplam	242	39	48	21	14	45	39	30

Ölçek Geliştirme Basamakları

Etkili Medya Eğitimi İlkeleri (EMEÖ) adlı ölçeğin geliştirilmesinde aşağıdaki aşamalar takip edilmiştir.

- Ölçek için madde havuzu oluşturma
- Uzman Görüşüne Başvurma,
- Deneme Çalışması,
- Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması
- Ölçeğin Yapısını Tespit Etme

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/14

Ölçek Maddelerini Hazırlama

Yapılan literatür incelemesi ile öğretmenlerin etkili medya uygulamalarını sınıflarında ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ortaya çıkaracak bir ölçeğin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanla ilgili yapılan çalışmalarda (Elma ve Diğerleri, 2007; Deveci ve Çengelci, 2008; Karataş, 2009; İnan, 2010; Akşit ve Dönmez, 2009; Keleş, 2009; Koçak, 2011; Aktı, 2011; Güner, 2011; Sur, 2012; Semiz, 2013; Özey, 2014; Naza, 2014; Görmez, 2014) genelde öğretmenlerin veya öğrencilerin medya ve medya okuryazarlığı ile ilgili görüşleri ve düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bundan dolayı, çalışma öğretmenlerin sınıf ortamında etkili medya uygulamalarını ne düzeyde gerçekleştirdiklerini tespit etme adına önemli bir çalışmadır.

Çalışmada ölçek maddeleri hazırlanırken alanda yapılan çalışmalardan biri olan “Herhangi Bir Müfredatla Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünmeyi Bütünleştirmenin 12 Temel Yolu (12 Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum)” adlı çalışmadan yararlanılmıştır. Ithaca Koleji’ nin, New York State BOCES’inin, Medya Okuryazarlığı Ulusal Eğitim Derneği’ nin (AMLA) ve diğer ulusal medya okuryazarlığı organizasyonların desteklediği “Project Look Sharp” adlı kitapçık içinde yer alan ifadeler Türkçe’ye çevirilip ölçek maddeleri haline getirilmiştir. Türkçe’ye çevrilen 77 madde içinden 25 madde elenerek, konuyla ilgili 52 maddeden oluşan taslak ölçek hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek maddeleri yazılırken anlaşılır ve sade bir dil kullanılmış olup, her bir maddenin amaçlanan beceriyi ölçmeye dönük ifadeler içermesine özen gösterilmiştir.

Uzman Görüşüne Başvurma

Hazırlanan ölçek maddelerinin kapsam geçerliliğini sorgulamak amacıyla 3 Sosyal Bilgiler Öğretmeni, 5 Sınıf Öğretmeni ve 2 Türkçe Öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşü neticesinde ölçekten madde çıkarmaya gerek duyulmamıştır. Sadece anlaşılması zor olan maddeler daha anlaşılır hale getirilerek ölçek ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Deneme Çalışması

Ön uygulama yapmaya hazır hale getirilen “Etkili Medya Eğitimi Ölçeği (EMEÖ)” son düzenleme için 108 öğretmene uygulanmıştır. Ön uygulamada öğretmenlerin uygun bulmadığı maddeler ölçekten çıkarılarak ölçek 44 maddeli yeni halini almıştır. Ölçeğin ön uygulaması: Van İli Edremit İlçesine bağlı Hilmi Irak okulunda görev yapan 25 Sınıf öğretmeni ve 17 farklı branş öğretmeni; Van İl merkezinde bulunan Hüsrevpaşa okulunda görev yapan 18 sınıf öğretmeni ve 23 farklı branş öğretmeni; Van İli İpek Yolu İlçesine bağlı Özün Çoşkun Haydar okulundan 13 sınıf öğretmeni ve 12 farklı branş öğretmeni olmak üzere toplam 108 öğretmenle yapılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik Hesaplama

Öğretmenlerin, etkili medya ilkelerini öğretim ortamında ne düzeyde uyguladıklarını tespit etme amacıyla hazırlanan Etkili Medya Eğitimi Ölçeği 5’li Likert tipi bir ölçektir. Bu çalışmada ölçek kapsam ve yapı geçerliliği bakımlarından incelenmiştir. Kapsam geçerliği, bir testin genel olarak amaca ne kadar hizmet ettiği ile alakalı bir durumdur (Tekin, 2003). Alanında uzman olan kişilerin görüşlerine başvurularak, ölçeğin kapsam geçerliliği değerlendirilmeye çalışılmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda bazı maddeler dil ve ifade yönünden tekrar gözden geçirilmiştir. Yapı geçerliliği, bir testin veya ölçme işleminin teorik bir yapıyı ölçüp ölçmediğinin belirlenmesidir (Oktaylar, 2005). Faktör analizi de yapılarak, ölçeğin yapı geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Faktör analizi, aralarında ilişki olduğu düşünülen çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkinin anlaşılmasını kolaylaştırmak için daha az sayıdaki temel boyuta indirgemek veya özetlemektir (Doğan ve Başokçu, 2010).

Bu ölçek geliştirme çalışmasında açıklayıcı faktör analizi yapılırken:

- (a) Her bir faktöre yüklenen maddelerin anlam ve içerik olarak tutarlı olması,
- (b) Her bir faktörün özdeğerinin en az 1 olması,
- (c) Bir maddenin yer aldığı faktörde “.40” ve daha fazla bir faktör yüküne sahip olması,
- (d) Maddelerin buldukları faktördeki yük değerleri ile diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın “.10” ve daha yukarı olması (Çeçen, 2006, 105) gibi ölçütler dikkate alınmıştır.

Döndürülmüş Temel Bileşenler Metodu (Rotated Principal Components Method) kullanılarak ölçeğin yapı geçerliliği hakkında bilgi toplanmış ve pearson korelasyon katsayıları hesaplanarak, ölçekten alınan toplam puanlarla ölçüt olarak alınan dört alt boyutun puanları arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Testi (Bartlett's Test of Sphericity) ile verilerin faktör analizine uygunluğu incelenmiştir.

Tablo 2: Ölçeğe ilişkin Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's Testi değeri

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,968
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	8863,224
	df	465
	Sig.	,000

Tablo 2 incelendiğinde KMO değerinin 0,50'nin (KMO=0.968, $p<0.00$) üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç, faktör analizi açısından örneklem kümesinin uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett Sphericity testi χ^2 değerinin 8863,22 olması ve $p<0.001$ önem düzeyinde anlamlı olması, ölçme aracının faktör yapılarına ayrıştırılabileceğini ortaya koymaktadır. Cronbach Alpha ile de ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilirliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Ulaşılan bulgular verilerin faktör analizine uygulanabilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapısı

Etkili Medya Eğitimi Ölçeği 5'li Likert formatında hazırlanmış bir ölçektir. Ölçekteki cevap seçenekleri “Hiçbir Zaman, Çok Az, Arasıra, Çoğunlukla, Her Zaman” şeklindedir. Her seçeneğe karşılık gelen puan ve puan aralıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: EMEÖ ölçek seçenekleri ile puan aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Her Zaman	5	130-155
Çoğunlukla	4	105-129
Arasıra	3	81-124
Çok Az	2	56-80
Hiçbir Zaman	1	31-55

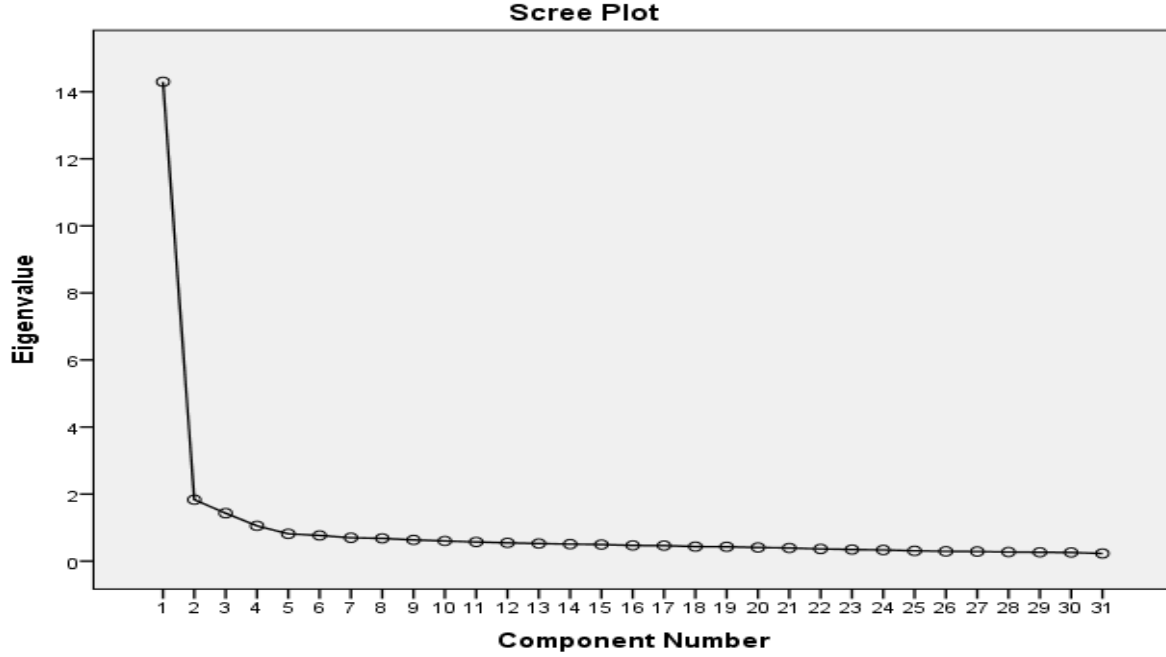
Tablo 3 incelendiğinde ölçekteki puanların, 31 ile 155 arasında olduğu görülmektedir. Puanlar 155'e yaklaştıkça öğretmenlerin etkili medya ilkelerini kullanma düzeyleri yüksek , 31'e yaklaştıkça ise düşük olduğu kabul edilmiştir. Öğretmenlerin, bu ölçekten 81'in altında puan almaları etkili medya ilkelerini kullanma konusunda yetersiz bir düzeye, 81'in üzerinde puan almaları yeterli bir düzeye sahip oldukları anlamına gelebilir.

Bulgular ve Yorum

Faktör analizi yapılarak, ölçeğin yapı geçerliliği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Faktör analizinden önce verilerin uygunluğunu saptamak üzere Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı ve

Barlett Sphericity testi hesaplanmıştır. KMO değeri ,968 bulunmuş ve Barlett testi sonucu ise 8863,224,($p=0.000$) anlamlı çıkmıştır. Faktör yükü. 30'un altında olan toplam 13 madde ölçekten çıkarılarak analiz tekrarlanmış ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda ölçeğin özdeğeri 1'den büyük 4 faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu dört faktörün açıkladığı toplam varyans % 60,043'tür. Faktör sayısı belirlenirken varyansa sağlanan katkının yanında aşağıdaki yamaç-birikinti grafiğide (Scree Plot) incelenmiştir.

Şekil 1: Scree Plot (Çizgi Grafiği) Sinama Grafiği

Şekil 1'deki kesik aralıklar incelendiğinde, ölçeğin yapısının dört faktörde toplanmasına karar verilmiştir. Ulaşılan dört faktöre ilişkin özdeğerler, varyans yüzdeleri ve toplam varyans yüzdeleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Ölçeği oluşturan faktörlerin yapısı

Faktör İsimleri	Faktör Özdeğer	Varyans Yüzdeleri(%)	Toplam Varyans(%)
1. faktör	14,299	46,124	46,124
2. faktör	1,832	5,909	52,033
3. faktör	1,430	4,614	56,648
4. faktör	1,052	3,395	60,043

Tablo 4 incelendiğinde, ölçekte yer alan 4 faktörün özdeğerleri sırasıyla, 14.299, 1.832, 1.430 ve 1.052 olduğu görülmektedir. Bu değerlerin hepsinin 1'in üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca tabloya bakıldığında, 4 faktörün varyans yüzdeleri sırasıyla 46.124, 5.909, 4.614 ve 3.395'tir. Dört faktörün tümü toplam varyansın % 60,043'ünü açıklamaktadır. Açıklanan varyans oranı, ölçeğin faktör yapısının gücünü gösterir. "Analize dahil edilen değişkenlerle ilgili toplam varyansın 2/3'ü kadar miktarının ilk olarak kapsadığı faktör sayısı, önemli faktör sayısı olarak değerlendirilir. Uygulamada, özellikle davranış bilimlerinde, ölçek geliştirmede söz konusu miktara ulaşmak zordur. Açıklanan toplam varyansı artırmanın iki yolu vardır: Faktör sayısını arttırmak ve madde seçiminde

daha yüksek yük değeri aramaktır. Çok faktörlü desenlerde faktör sayısının yüksek tutulması, bu oranı artırır, ancak bu durumda faktörleri isimlendirmede zorluk çekilebilir. Bunun için de alana çok iyi hakimiyet gerekir. Sosyal bilimlerde çok faktörlü desenler için açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterlidir” (Akdağ, 2011, s. 25).

Çalışmanın bir diğer aşamasında, faktörlerin kendileri ile yüksek ilişki veren maddeleri bir arada bulmaları ve kolay yorumlanmaları için bir eksen döndürmesi (rotation) yapılmıştır. Sosyal bilimlerde genelde faktörler arasında bir korelasyon söz konusudur, çünkü davranışlar, fonksiyonları birbirinden bağımsız düzgün birimlere nadiren ayrılır. Faktörlerin ilişkili olduğu durumlarda orthogonal rotation kullanmak, önemli verilerin kaybına neden olur, bu yüzden teorik olarak oblique rotatiton kullanımı çok daha doğru ve tekrarlanma olasılığı olan çözüm yollarını mümkün kılar (Osborne ve Costello, 2009, 136). Çalışmada faktörler arası korelasyondan dolayı oblique rotatiton tekniklerinden Direct Oblimum tekniği uygulanmıştır.

Faktör analizi ile maddelerin yük değerleri incelenmiştir. Faktör yük değeri, maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı-yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Bir değişkenin 0.3'lük faktör yükü, faktör tarafından açıklanan varyansın % 9 olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2002). Yukarıdaki veriler ışığında ölçekte yer alan 13 madde, faktör yük değerlerinin 0.3'ün altında olmasından dolayı ölçekten çıkartılmış, yapılan tekrar faktör analizi sonucunda 31 maddeden oluşan, dört faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Analiz sonucu ulaşılan faktörler ve faktör yük değerleri tablo 5a,5b,5c ve 5d'de verilmiştir.

Tablo 5a: Birinci faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
M3	Öğrencilere inceledikleri medya metinlerinde sıra dışı bir konu fark edip etmedikleri sorularak genel gözlem çalışmalarını desteklerim.	,810
M 1	Öğrencilere medyada sunulan bilgiler hakkında eleştirel düşüncelerine yardımcı olacak soru çeşitlerini sormasını öğretirim.	,799
M 2	Medya mesajlarının arka planı farklı kişiler veya gruplar tarafından farklı bir biçimde yorumlanabileceğini gösteririm.	,775
M 4	Bir medya iletilisinin rastlantısal yönünü eleştirmesi için müfredatın dışına çıkmasına izin veririm.	,689
M 5	Medya kaynağındaki görsel, işitsel ve yazınsal unsurlara ve bu unsurların etkilerine dikkat etmesi konusunda öğrencide bir bakış açısı oluştururum.	,688
M 6	Öğrenciye medya iletilisinin kaynağını(yaratıcı, konuşmacı, kurucu, dağıtıcı gibi) nasıl tanıyacağını ve bu kaynağın onların üretim tercihlerini nasıl etkileyeceğini öğretirim.	,555
M 10	Gözde medya yazıları ve ürünleri hakkında farklı bakış açılarının tartışılmasını teşvik ederim.	,509
M 8	Öğrencilere, medya mesajlarının onu sunanın veya ortaya koyanın kimliğini nasıl yansıttığını örneklerle gösteririm.	,500
M 9	Öğrencilerin özel ilgileriyle alakalı konuları içeren mesajların analizinde onları cesaretlendiririm (cinsiyet, cinsellik, popülerlik, zararlı alışkanlıklar, nesil ve çağa ait çarpıklıklarla ilgili iletiler)	,418

Tablo 5a'da maddeleri verilen birinci faktör “**Medyayı ve medya iletilerini gözlemleme, eleştirme ve analiz etme becerisi**” olarak adlandırılmıştır. Birinci faktör toplam dokuz maddeden oluşmaktadır ve faktör yükleri .418 ile .810 arasında değişmektedir.

Turkish Studies

Tablo 5b. İkinci faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
M 15	Öğrencilere internette bir konunun nasıl araştırılacağını ve diğer arama motorlarının sonuçlarıyla nasıl kıyaslaması gerektiğini gösteririm.	,749
M 18	Güncel olayları takip etmesi (ve hakkında yazabilmesi) için öğrencileri medya araçlarını kullanma konusunda cesaretlendiririm.	,743
M 24	Öğrencilerden internetten araştırma yapmalarını isteyerek bilgisayar kabiliyetlerini geliştirmede onları cesaretlendiririm.	,705
M 13	Uygun kitle iletişim araçlarını kullanarak konu ile alakalı ilgilerini harekete geçiririm.	,651
M 16	Konu ile alakalı bilgileri çok çeşitli medya araçları kullanarak temin etmesine yardımcı olurum (kitaplar, gazete/magazin yazıları, öğretimsel vidolar, web siteleri)	,643
M 20	Öğrencilere sunumlarında/çalışmalarında multi-medya uygulamalarını kullanmaları konusunda yardımcı olurum.	,606
M 19	Farklı medya araçlarından (sınıfın içinde veya dışından), elde ettikleri bilgileri sınıfla paylaşmaları için öğrenciyi cesaretlendiririm.	,579
M 12	Bir konu hakkındaki bilgiler için öğrencilerden medya araştırması yapmalarını isterim.	,573
M 17	Farklı kaynaklardan gelen adresi çelişkili bilgilerin kıyaslamasında medyayı eğitimin bir aracı olarak kullanırım.	,437

Tablo 5b’de maddeleri verilen ikinci faktör “**Medyayı eğitimin standart bir aracı olarak kullanma becerisi**” olarak adlandırılmıştır. İkinci faktör de dokuz maddeden oluşmaktadır ve faktör yükleri .437 ile .749 arasında değişmektedir.

Tablo 5c: Üçüncü faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
M26	Öğrencilere akademik yeteneklerini (konuşma, dilbilgisi, araştırma, yazma, matematik) sınıf içinde pratik yapmalarına imkan tanırım	,750
M34	Öğrencilerden eski kuşak insanların sahip olduğu bilgi kaynakları ile bizim elimizdeki mevcut bilgi kaynaklarını karşılaştırmalarını isterim.	,668
M29	Dil bilgisi özelliklerini (aktif-pasif gibi) veya dil bilgisi ile ilgili yanlış kullanımları görmesine yardımcı olurum	,652
M30	Öğrenciler tarafından medya iletilerine yüklenen yanlış anlamları ve klişe inanışları ortaya koymaya çalışırım (pembe kutu içinde bulunan oyuncaklar sadece kızlar içindir, sigara sakınleştirir çünkü bütün film kahramanları sigara içiyor gibi.)	,641
M28	Medyada sunulan bazı bilgilerin yanıltıcı yönleri ile ilgili örnekleri öğrencilere gösteririm.	,549
M33	Eskiden insanların merak ettikleri güncel veya akademik konuları nasıl öğrendikleri konusunu sınıf içinde tartışmaya açarım.	,543
M25	Öğrencilerin sınıf içinde medya araçlarını (web siteleri, kablolu bağlantılar) kullanmalarını sağlayarak güncel ve akademik çalışmalarını değerlendirmede aktif bir dinleyici kitlesinin bulunmasını sağlarım.	,469
M32	Güncel bir olayın veya tartışmanın kaydının doğruluğunu değerlendirmede öğrencilere yardımcı olurum	,453

Tablo 5c’de maddeleri verilen ikinci faktör **“Güncel ve akademik konuları değerlendirmede medyayı kullanma becerisi”** olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör sekiz maddeden oluşmaktadır ve faktör yükleri .453 ile .750 arasında değişmektedir

Tablo 5d: Dördüncü faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri

Değişkenler	Maddeler	Faktör Yükleri
M39	Öğrencilerin bir medya ürününü (gazete, reklamlar, haberler, video, skeç vb.) taklit ederek anladıkları bir konuyu bireysel veya grup çalışmalarıyla tarif etmeleri konusunda onları cesaretlendiririm.	-,769
M41	Öğrencilerin kamu kuruluşları (müzeler, kütüphaneler, galeriler vb.) için oluşturulan projelerde kendilerine ait medya iletilerini kullanmalarına olanak tanırım.	-,739
M42	Öğrencilerin bir programla alakalı kamu hizmet yetkilisiyle iletişime geçmesine ve önemli projeler ortaya koymasına destek veririm (fotoğrafçılık, video, düzen ve tertip veya bilgisayar yetenekleri)	-,734
M43	Toplumdaki insanların bir sesi olduğu konusunda medyayı kullanmayı cesaretlendirerek medyanın gücünü görmesinde öğrenciye yardımcı olurum.	-,700
M38	Öğrencilere ünite sonunda konuyla alakalı yanlış bilgiler içeren bir medya metni vererek medya metni ile konuyu karşılaştırmasını isterim	-,597

Tablo 5d’de maddeleri verilen İkinci faktör **“Bireysel veya toplumsal etkinliklerde medya metinleri üretme ve değerlendirme becerisi”** olarak adlandırılmıştır. Dördüncü faktör de 5 maddeden oluşmaktadır ve faktör yükleri .597 ile .769 arasında değişmektedir. Genel olarak verilen tablolar (5a, 5b, 5c ve 5d) incelendiğinde 31 maddeye ilişkin faktör yüklerinin .418 ile .810 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçekteki her bir maddenin öğretmenlerin etkili medya eğitimi ile ilgili becerilerini ölçtüğü söylenebilir. Faktör analizi sonucunda ölçeğin dört faktörden oluştuğu, birinci ve ikinci faktörde 9 madde, üçüncü faktörde 8 ve dördüncü faktörde 5 madde olduğu görülmektedir.

Ölçekte yer alan maddelerin anti image, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 6: Maddelerin Anti İmage, Ortalama ve Standart Sapma değerleri

Faktörler	Değişkenler	Anti Image	Ortalama	Standart Sapma
1. Faktör	1	.955	3,57	,987
	2	.949	3,36	,936
	3	.960	3,24	1,020
	4	.952	2,94	1,049
	5	.968	3,38	,985
	6	.975	3,36	,963
	8	.969	3,16	,963
	9	.971	3,21	1,024
	10	.978	3,22	1,00
	2. Faktör	12	.975	3,29
13		.969	3,47	,959
15		.961	3,29	1,007
16		.979	3,30	,948
17		.977	3,04	1,038
18		.973	3,47	,957
19		.979	3,45	1,002
20		.971	3,25	1,024
24		.964	3,56	,969

Turkish Studies

3. Faktör	25	.973	3,02	1,037
	26	.972	3,32	,987
	28	.972	3,07	1,058
	29	.971	3,27	1,047
	30	.970	3,19	1,003
	32	.973	3,08	,967
	33	.961	3,02	1,021
	34	.961	3,14	1,053
4. Faktör	38	.966	2,88	1,093
	39	.962	2,80	1,096
	41	.962	3,06	1,011
	42	.964	2,86	,966
	43	.966	2,70	1,086

Tablo 6 incelendiğinde Anti-image korelasyon matrisinde tüm değerlerin 0,50'nin üstünde olduğu görülmektedir. Bu durum soru gruplarının faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Sipahi, Yurtkuru ve Çinko, 2008). Yine, tablodan hareketle ölçeğin ortalama ve standart sapmalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar da çapraz geçirme çalışmasını ve bulgularını desteklemektedir (Balcı, 2013).

Tablo 7: Ölçek puanları ile ölçüt arasındaki korelasyon analiz sonuçları

		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Toplam
Faktör 1	Pearson Correlation	1	,648**	,740**	,736**	,897**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000
Faktör 2	Pearson Correlation	,648**	1	,641**	,755**	,834**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000
Faktör 3	Pearson Correlation	,740**	,641**	1	,718**	,890**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000
Faktör 4	Pearson Correlation	,736**	,755**	,718**	1	,906**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000
Toplam	Pearson Correlation	,897**	,834**	,890**	,906**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Korelasyon katsayısının, mutlak değer anlamında, 0.70-1.00 arasında değer alması yüksek; 0.69-0.30 arasında değer alması orta; 0.29-0.00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2012). Tablo 6 incelendiğinde, ölçekte yer alan maddelerin toplamı ile faktörler arası ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyonel çalışmada ölçeğin toplamı ile faktörler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Faktör 1 için ($r = .897$),

Turkish Studies

Faktör 2 için ($r = .834$), Faktör 3 için ($r = .890$) ve faktör 4 için ($r = .906$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar dört faktörün yüksek düzeyde bir ilişkisi olduğunu göstermektedir

Ölçeğin güvenilirliğini ortaya koymak için madde-toplam puan korelasyonu, üst ve alt %27'lik grupların farkı ve Cronbah Alfa iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. Güvenirlik, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2012, s. 169).

Tablo 8: Madde analizi sonuçları tablosu

Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu	t* Alt%27-Üst%27
M1	1	14,226
M2	,612	14,022
M3	,644	15,851
M4	,455	12,776
M5	,558	16,172
M6	,515	15,064
M8	,485	16,032
M9	,439	15,100
M10	,520	17,440
M12	,416	16,088
M13	,394	15,102
M15	,388	13,084
M16	,427	18,117
M17	,385	17,240
M18	,417	15,707
M19	,480	17,320
M20	,434	16,396
M24	,447	15,568
M25	,340	15,849
M26	,362	14,218
M28	,419	18,730
M29	,395	15,133
M30	,371	15,255
M32	,401	18,476
M33	,351	17,706
M34	,363	17,783
M38	,365	19,386
M39	,330	16,784
M41	,304	19,805
M42	,330	16,483
M43	,278	17,543

Madde-toplam korelasyonunu yorumlamada bazı sınır ölçütler söz konusudur. Genel olarak, madde-toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, .20-.30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceği veya maddenin düzeltilmesi gerektiği, .20'den daha düşük maddelerin ise teste alınmaması gerektiği söylenebilir (Büyüköztürk, 2012, s.171). Yukarıdaki tablo incelendiğinde, sadece bir maddenin (M43) .278 oranında bir değer aldığı diğer tüm maddelerin .30 ve yukarısında değerler aldığı görülmektedir. Yine tablodan hareketle t değerlerinin ($p < .001$) anlamlı olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, ölçekte yer alan maddelerin geçerliklerinin yüksek olduğu ve geliştirilen bu ölçeğin, etkili medya ilkelerini kullanabilme düzeyleri bakımından öğretmenleri ayırt ettiği söylenebilir.

Turkish Studies

Ölçeğin ve Alt Boyutlarının Cronbach alpha (α) güvenilirliği katsayıları Tablo 8'da incelenmiştir.

Tablo 9: Ölçeğin ve alt boyutlarının Cronbach alpha (α) güvenilirliği

Alt Boyutlar	Cronbach Alpha
Faktör 1	,902
Faktör 2	,892
Faktör 3	,902
Faktör 4	,893
Toplam	,961

Likert tipi tutum ölçeğinde güvenilirlik düzeyini saptamak için iç tutarlığın bir ölçütü olan, Cronbach tarafından geliştirilmiş katsayısının kullanılması uygundur (Tavşancıl, 2005, 152). 31 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısının $\alpha=.961$ olduğu; alt boyutlar açısından, birinci alt boyutun .902; ikinci alt boyutun .892; üçüncü alt boyutun .902, dördüncü alt boyutu ise .893 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar ölçeği oluşturan maddelerin birbiri ile tutarlı olduğunu ve ölçülmek istenilen tutumu yansıtan yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Yapılan alan yazın taramasında, öğretmenlerin medya okuryazarlığı eğitimi yeterliklerini ortaya koyacak bir ölçeğin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alandaki bu boşluğu kapatmaya katkı sunmak üzere bu çalışma yapılmıştır.

Ölçek maddelerinin hazırlanmasında, "Herhangi Bir Müfredatla Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünmeyi Bütünleştirmenin 12 Temel Yolu (12 Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum)" adlı eserden yararlanılmıştır. Bu eser, her sınıf ve seviyedeki ders programlarında medya okuryazarlığı anlayışını geliştirmek isteyen eğitimciler için tasarlanmıştır. Bu eserden yararlanılarak ölçek geliştirme sürecine başlanmıştır.

İlk olarak belirtilen eserde yer alan 12 ana başlık ve bu başlıklar altında yer alan maddeler Türkçe'ye çevrilmiştir. Eserde medya okuryazarlığı eğitimi ile ilgili verilen yargılardan amaca hizmet eden 52 öneri cümlesi belirlenerek düzenlenmiş ve taslak ölçek maddeleri haline dönüştürülmüştür.

Uzman görüşlerinden ve deneme çalışmasından sonra 108 öğretmene uygulanan taslak ölçek, öğretmen görüşlerinden sonra yeniden düzenlenmiştir. Bu süreçte amaca hizmet etmediği belirlenen 8 madde ölçekten atılarak ölçekteki madde sayısı 44'e düşürülmüştür. 478 öğretmene uygulanan ölçeğin faktör analizi sonucunda, faktör yükü .30'un altında olan toplam 13 madde daha ölçekten çıkarılarak analiz tekrarlanmış ve ölçeğin özdeğeri 1'den büyük 4 faktör altında toplandığı görülmüştür.

Ölçekte yer alan 4 faktörün özdeğerleri sırasıyla; 14.299, 1.832, 1.430 ve 1.052 olduğu belirlenmiştir. Bu değerlerin hepsinin 1'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 4 faktörün varyans yüzdeleri sırasıyla; 46.124, 5.909, 4.614 ve 3.395'tir. Dört faktörün tümü toplam varyansın % 60,043'ünü açıklamaktadır. 31 maddeye ilişkin faktör yüklerinin .418 ile .810 arasında değiştiği belirlenmiştir.

Etkili Medya Eğitimi Ölçeği " *medyayı ve medya iletilerini gözlemleme eleştirme ve analiz etme becerisi* (1,2,3,4,5,6,7,8,9), *medyayı eğitimin standart bir aracı olarak kullanma becerisi* (10,11,12,13,14,15,16,17,18), *güncel ve akademik konuları değerlendirmede medyayı kullanma becerisi* (19,20,21,22,23,24,25,26) ve *bireysel veya toplumsal etkinliklerde medya metinleri üretme ve değerlendirme becerisi* (27,28,29,30,31)" olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır. Her bir faktör

maddesi isimlendirilen faktörlerle de uyumaktadır. 31 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısının $\alpha=0.961$ olduğu; alt boyutlar açısından, birinci alt boyutun .902; ikinci alt boyutun .892; üçüncü alt boyutun .902, dördüncü alt boyutu ise .893 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ölçeği oluşturan maddelerin birbiri ile tutarlı olduğunu ve ölçülmek istenilen tutumu yansıtan yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır.

Okullarda medya araçlarının amaca uygun, bilinçli kullanılması; eleştirel düşünme, problem çözme, sosyal-kişisel özerklik ve etkili iletişim gibi önemli becerilerin öğrencilere kazandırılmasına katkı sunacaktır. Bu beceriler, topluma; gelişmelere açık, aktif, bilgi kaynaklarını bilinçli kullanan, bilgi kaynakları vasıtasıyla ulaştığı bilgileri yapılandırarak hayatına tatbik eden bireyler yetiştirmek bakımından oldukça önemlidir.

Alanyazında medya eğitimi/medya okuryazarlığı eğitimi üzerine yapılan araştırmalar bulunmakatadır. Medya eğitimi uygulamaları üzerinde Şeylan'ın (2008) dünya üzerindeki ve Türkiye'deki medya eğitimi uygulamalarına ilişkin aksaklıkları ortaya koymak amacı ile yaptığı araştırmada; özellikle medya eğitimi veren öğretmenlerin niceliksel ve niteliksel yetersizliklerinin medya eğitiminin başarıya ulaşmasını engellediğini belirtmiştir. Öğretmenlerin medya eğitimi yeterliklerini ölçen bir ölçeğe ise alanyazında tesadüf edilmemiştir.

Eğitim etkinliklerinde öğretmenlerin etkili medya uygulamalarını ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ortaya koymak için hazırlanan bu ölçek, öğretmenlerin eksikliklerini tespit etmelerine, bu eksiklikleri gidermelerine yol gösterecektir. Ayrıca bu çalışma, ilgililerde; medyayı etkili kullanabilmek için ihtiyaç duyulan sınıf ortamlarının hazırlanması, güncel medya araçlarının temin edilerek öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulması, medya okuryazarlığı eğitiminin çağa ayak uydurabilmek için ne kadar önemli olduğunun anlaşılması vb. konularda bir farkındalık oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdağ, M. (2011). SPSS'de İstatistiksel Analizler, <https://www.inonu.edu.tr/uploads/old/5/1328/spss-testleri.doc>
- Akşit, F. ve Dönmez, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin medyayı kullanmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi "akademia"*, 2, 1, 32-46.
- Akti, S. (2011). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Ardıç, E. (2016). *Medya okuryazarlığı ile ilgili lisansüstü çalışmaların karşılaştırmalı incelemesi: Türkiye, ABD ve Kanada örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu
- Arsalan, H. (2014). Eleştirel medya okuryazarlığı kapsamında çocuk odaklı haber ve programlar üzerine bir değerlendirme, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1(2)
- Aydoğdu, E. (2014). *Medya metinlerinin bilinçli okunmasında medya okuryazarlığı dersinin etkisi üzerine bir analiz (Ankara ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, S. (2013). Tablet PC Destekli Türkçe Öğretiminin Temel Dil Becerilerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Çalışması. *Turkish Studies*, 8 (6), p. 95-109, ANKARA.

- http://www.turkishstudies.net/Makaleler/400344461_08Balc%C4%B1S%C3%BCleyman-sos-95-109.pdf
- Butts, D. (1992). Strategies for media education. In C. Bazalgette, E. Bevort, & J. Savino (Eds.), *New directions: Media education worldwide* (pp.224- 229). London: British Film Institute/Paris: CLEMI
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık. <file:///C:/Users/Asus/Desktop/şener%20büyük%20öztürk%20ölçek%20geliştirme.pdf>
- Cangin, S., Ş. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin medya okuryazarlığı dersine bakış açıları (Ankara - Keçiören örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Çeçen, A. R. (2006). Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26) <http://toad.edam.com.tr/sites/default/files/pdf/duygulari-yonetme-becerileri-olcegi-toad.pdf>
- Damlapınar, Z. (2014). Medya okuryazarlığı dersi tercihlerine göre ilköğretimdeki çocukların medya tutumları ve davranışları. *Selçuk İletişim*, 8(2)
- Doğan, N., ve Başokçu, O., T. (2010). İstatistik Tutum Ölçeği İçin Uygulanan Faktör Analizi ve Aşamalı Kümeleme Analizi Sonuçlarının Karşılaştırılması, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2)
- Deveci, H. ve Çengelci, T. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. *Yüziüncü Yıl Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, cilt: V, sayı: II, 2008 <http://efdergi.yyu.edu.tr> adresinden 27 Mart 2013’de alınmıştır.
- Elma, C., Kesten, A., Dicle, A. N., Mercan, E., Çınır, Ş., ve Palavan, Ö. (2007). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin medya ve medya okuryazarlığı dersine ilişkin tutumları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 93-113.
- Gömlüksiz, M.,N. ve Duman, M. (2013). Medya Okuryazarlığı Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğrenci ve Okul Yöneticilerinin Görüşleri, *Turkish Studies*, 8 (9). Ankara http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1089116780_023G%C3%B6mlüksiz_Mehmet_Nuri-265-278.pdf
- Güner, F. (2011). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin televizyon dizilerindeki mesajları algılamalarında medya okuryazarlığının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Işkın, P. (2015). *Öğretmen görüşlerine göre yeni medya okuryazarlığı programı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- İlhan, E. ve Aydoğdu, E. (2015). Medya okuryazarlığı dersi ve yeni medya algısına etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi “akademia”* 4(1)
- İnan T. (2010). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ve medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

- Jenkins, H. (2006) *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*, New York Univeristy Press
- Kalan, Ö., G. (2010). Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: Ebevenlerin medya okuryazarlığı bilinci üzerine bir araştırma. *İletişim Fakültesi Dergisi*
- Karataş, A. (2009). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon
- Keleş, S. (2009). *İlköğretim medya okuryazarlığı dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Koç, E. (2016). *Türkiye'deki medya okuryazarlığı eğitimi için bir uygulama önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Koçak, B. (2011). *İlköğretim yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı dersine ilişkin algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- MEB, (2013). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu medya okuryazarlığı dersi öğretim programı, Ankara: MEB Yayınları. http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/medyaokuryazarligi_ortaokul.pdf
- Naza, C. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Dersine İlişkin Tutumları, (Yüksek Lisans Tezi) Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Ocak, G. ve Yıldırım, R. (2015). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin medya okuryazarlığı etkinliklerine yönelik tutumları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38
- Okuroğlu, M.S. (2016). *Eleştirel medya okuryazarlığı kuramı: Eskişehir okulları ölçeğinde bir alan araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Oktaylar, H.C., (2005). Öğretmen Adayları İçin Konu Anlatımlı, Örnek Çözümlü KPSS, Yargı Yayınevi: Ankara
- Osborne, J., W. and Costello, A.,B. (2009). Best Practices in Exploratory Factor Analysis: Four Recommendations For Getting The Most From Your Analysis, *Pan-Pacific Management Review*, 12(2).
- Özey, C. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Sayın, H. (2015). *Medya okuryazarlığı becerilerinin ortaokul Türkçe programı içerisindeki yeri ve öğrencilerin medya metinleri üretme becerilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri
- Scheibe, C. And Rogow, F. (2008). Basic Ways to Integrate Media Literacy and Critical Thinking into Any Curriculum (Project Look Sharp). Ithaca College 1119 Williams Hall. <http://www.projectlooksharp.org/12BasicWays.pdf>
- Semiz, L. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı yeterlikleri ve medya okuryazarlığı dersini yürüten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize

- Sipahi, B., Yurtkuru, E. S. ve Çinko, M.(2008). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. İstanbul: Beta
- Sur, E. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğretmen ve öğrencilerinin medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Şeylan, S. (2008). *Medya okuryazarlığı ders uygulamalarında dünya üzerinde görülen aksaklıklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tavşacı, E. (2005). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tüzel, S. (2014). İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde medya okuryazarlığı eğitimi: Bir eylem araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Uygun, S. ve Engin, G. (2014). Temel Demokratik Değerler Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Studies*, 9(5), ANKARA-TURKEY
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/925620777_116UygunSel%C3%A7uk-vd-sos-2021-2031.pdf

EK-1 ETKİLİ MEDYA EĞİTİMİ ÖLÇEĞİ (EMEÖ)

<u>ETKİLİ MEDYA EĞİTİMİ ÖLÇEĞİ</u>	Hiçbir zaman	Çok az	Arasıra	Çoğunlukla	Her zaman
1. Öğrencilere, medyada sunulan bilgiler hakkında eleştirel düşüncelerine yardımcı olacak soru türlerini sormalarını öğretirim.					
2. Medya mesajlarının arka planının, farklı kişiler veya gruplar tarafından farklı şekillerde yorumlanabileceğini örnekleri ile gösteririm.					
3. Öğrencilere inceledikleri medya metinlerinde sıra dışı bir konu fark edip etmediklerini sorarak genel gözlem çalışmalarını desteklerim.					
4. Bir medya iletişiminin rastlantısal yönünü eleştirmeleri için öğrencilerin müfredatın dışına çıkmalarına izin veririm.					
5. Medya kaynağındaki görsel, işitsel, yazınsal unsurlara ve bu unsurların etkilerine dikkat etmeleri konusunda öğrencilerde bir bakış açısı oluştururum.					
6. Öğrencilere, medya iletişiminin kaynağını (yaratıcı, konuşmacı, kurucu, dağıtıcı gibi) nasıl tanıyacaklarını ve bu kaynağın onların üretim tercihlerini nasıl etkileyeceğini öğretirim.					
7. Öğrencilere, medya mesajlarının onu sunanın veya ortaya koyanın kimliğini nasıl yansıttığını örneklerle gösteririm.					
8. Öğrencilerin özel ilgileriyle alakalı konuları içeren mesajların analizinde onları cesaretlendiririm (cinsiyet, cinsellik, popülerlik, zararlı alışkanlıklar, nesil ve çağa ait çarpıklıklarla ilgili iletiler)					
9. Gözde medya yazıları ve ürünleri hakkında farklı bakış açılarının tartışılmasını teşvik ederim.					
10. Bir konu hakkındaki bilgiler için öğrencilerden medya araştırması yapmalarını isterim.					
11. Uygun kitle iletişim araçlarını kullanarak konu ile alakalı ilgilerini harekete geçiririm.					
12. Öğrencilere internette bir konunun nasıl araştırılacağını ve diğer arama motorlarının sonuçlarıyla nasıl kıyaslanması gerektiğini gösteririm.					

13. Öğrencilerin konu ile alakalı bilgileri, çeşitli medya araçları kullanarak temin etmelerine yardımcı olurum (kitaplar, gazete/magazin yazıları, öğretimsel vidolar, web siteleri)					
14. Farklı kaynaklardan gelen adresi, çelişkili bilgilerin kıyaslanmasında medyayı eğitimin bir aracı olarak kullanırım.					
15. Güncel olayları takip etmeleri (ve hakkında yazabilmesi) için öğrencileri medya araçlarını kullanma konusunda cesaretlendiririm.					
16. Farklı medya araçlarından (sınıfın içinde veya dışından), elde ettikleri bilgileri sınıfla paylaşmaları için öğrencileri cesaretlendiririm.					
17. Öğrencilere sunumlarında/çalışmalarında multi-medya uygulamalarını kullanmaları konusunda yardımcı olurum.					
18. Öğrencilerden, internetten araştırma yapmalarını isteyerek bilgisayar kullanma kabiliyetlerini geliştirmede onları cesaretlendiririm.					
19. Öğrencilerin sınıf içinde medya araçlarını (web siteleri, kablolu bağlantılar) kullanmalarını sağlayarak güncel ve akademik çalışmalarını değerlendirmede aktif bir dinleyici kitlesinin bulunmasını sağlarım.					
20. Öğrencilere akademik yetenekleriyle ilgili (konuşma, dilbilgisi, araştırma, yazma, matematik) sınıf içinde pratik yapmalarına imkân tanırım					
21. Medyada sunulan bazı bilgilerin yanıltıcı yönleri ile ilgili örnekleri öğrencilere gösteririm.					
22. Dil bilgisi özelliklerini (etken-edilgen yapı gibi) veya dil bilgisi ile ilgili yanlış kullanımları görmelerine yardımcı olurum					
23. Öğrenciler tarafından medya iletilerine yüklenen yanlış anlamları ve klişe inanışları ortaya koymaya çalışırım (pembe kutu içinde bulunan oyuncular sadece kızlar içindir, sigara sakınleştirir çünkü bütün film kahramanları sigara içiyor gibi.)					
24. Güncel bir olayın veya tartışmanın kaydının doğruluğunu değerlendirmede öğrencilere yardımcı olurum					
25. Eskiden insanların merak ettikleri güncel veya akademik konuları nasıl öğrendikleri konusunu sınıf içinde tartışmaya açarım					
26. Öğrencilerden, eski kuşak insanların sahip olduğu bilgi kaynakları ile mevcut bilgi kaynaklarını karşılaştırmalarını isterim.					
27. Öğrencilere ünite sonunda konuyla alakalı yanlış bilgiler içeren bir medya metni vererek medya metni ile konuyu karşılaştırmalarını isterim					
28. Öğrencilerin bir medya ürününü (gazete, reklamlar haberler, video, skeç vb.) taklit ederek anladıkları bir konuyu, bireysel veya grup çalışmalarlarıyla tarif etmeleri konusunda onları cesaretlendiririm.					
29. Öğrencilerin kamu kuruluşları (müzeler, kütüphaneler, galeriler vb.) için oluşturulan projelerde kendilerine ait medya iletilerini kullanmalarına olanak tanırım.					
30. Öğrencilerin bir programla alakalı kamu hizmet yetkilisiyle iletişime geçmelerine ve önemli projeler ortaya koymalarına destek veririm (fotoğrafçılık, video, düzen ve tertip veya bilgisayar yetenekleri)					
31. Toplumdaki insanların bir sesi olduğu konusunda, medyayı kullanmayı cesaretlendirerek medyanın gücünü görmelerinde öğrencilere yardımcı olurum.					

Turkish Studies